перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – Вип. 39. – 287 с.

2. Рокіцька Н., Вирста Н. Музика як засіб формування міжкультурної компетенції на заняттях з іноземної мови // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 12-13 травня 2017 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «Логос», 2017. – С. 58-61.

3. Шульгіна О. М. Автентичність як одна з методичних умов формування іншомовної комунікативної компетенції / О. М. Шульгіна // Мова і культура. 2013. № 2. – М., 2013. – С. 59-63.

4. Kind U., Broschek E. Deutschvergnügen. DeutschlernenmitRapund Liedern- Langenscheidt, Berlin, München, Wien, NewYork, 2004. –95 S.

УДК 338.31

Жизномірська О. Я.
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології
та інклюзивної освіти ТОКІППО
o.ya.oksana@ukr.net

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА: МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми дослідження зумовлено освітніми змінами та інноваціями, що впроваджуються Концепцією «Нова українська школа». Нові запити, виклики, особистісні прагнення, можливості педагога та дитини спонукають до нового світосприйняття, «нелінійного» мислення, різнопланового прийняття конструктивних рішень, креативного та критичного бачення тощо. Переконані, що особистість педагога повинна постійно перебувати в пошуку освітніх змін, нових інноваційних технологій, технік, методик, прийомів, засобів, які варто використовувати у своїй професійній роботі задля досягнення позитивних результатів.

Якісне надання освітніх послуг педагогами залежить не лише від професійних (знання, вміння, навички, досвід), але й від особистісних компетенцій (наполегливості, цілеспрямованості, умотивованості, ініціативності, завзятості, впевненості, гнучкості та ін.). Важливою складовою у самосвідомості фахівця педагогічної сфери є мотивація, яка по-різному трактується педагогами та психологами. Так, у педагогічному контексті, мотивація – це система мотивів або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки [2, с. 217]. Водночас у психологічному контексті мотивація – це сукупність стійких мотивів, спонукань, що визначають зміст, спрямованість і характер діяльності людини, її поведінку [6, с. 383].

Питання мотивації досліджували такі вчені, як В. Сухомлинський, Я. Коменський, К. Ушинський, І. Бех, К. Левін, Д. Мак-Клеланд, О. Бандура, С. Рубінштейн, Є. Іллін, В. Назаренко та ін.

Аналізуючи наукові дослідження та вивчаючи практичні запити учителів,

з’ясовано, що в їх розумінні, мотивація – це бажання; інтерес; прагнення щось робити; вміння відчувати себе; розуміти свої труднощі та вміти їх долати; роздуми над власним «Я» тощо; натомість у розумінні учнів мотивація – це «роблю те, що хочу; я можу швидко досягти успіху; вмію передбачати труднощі, недоліки, помилки; вмію ставити мету та її швидко досягати. Таким чином, кожна людина має бути змотивована до своєї професійної діяльності, оскільки це класифікується як високий фаховий рівень досягнень та професійних, здатностей, можливостей.

Як зазначає В. Назаренко, у професійній діяльності педагога чільне місце посідає мотиваційна складова, що характеризується його прагненнями до осмислення своїх професійних дій, розвитку професійної активності та творчості, намагання довести це на конкретних фактах індивідуального та соціального життя. У розумінні цього ж дослідника, мотивація – це фундамент, на якому перебуває успішна діяльність педагога. Саме учитель у своїй професійній діяльності може розробити власну програму, зорієнтовану на успіх, за такими напрямами: розвиток інтелекту; формування професійних умінь; самовиховання успішної особистості; розвиток вольових якостей, виховання впевненості в досягненні цілей; формування соціальних компетентностей для успішного спілкування з учнями, колегами, друзями [5, с. 55].

У свою чергу, К. Ушинський підкреслював, що через призму психічних явищ окреслюється оригінальна формула досягнення професійного успіху педагога. Сутність полягає в тому, що прагнення вчителя до своєї діяльності «зіштовхується» з різними перешкодами, які трапляються на професійному шляху. Якщо особистість намагається подолати труднощі, прийняти адекватні рішення, то професійно зростає та самовдосконалюється. Тому важливо налаштувати себе на певні успіхи, перемоги, а також розвивати силу волі (сміливість, відважність, хоробрість), прагнути долати лінощі, боротися із заздрощами та негативними емоціями [4].

Варто підкреслити, що, окрім мотиваційного аспекту, важливими чинниками професійного зростання вчителя є самовиховання, що забезпечує розширення його творчих можливостей, пізнавальних інтересів та формування творчої індивідуальності. Зокрема, як зазначає І. Бех, самовиховання ґрунтується на повазі до власного «Я», особливість цього процесу пов’язана з подвійністю позиції особистості у самовихованні, оскільки кожна людина перебуває у двох іпостасях – виховуваного та вихователя. У процесі професійного самовиховання педагог має відчути свободу саморозкриття, самопрезентування. Власне кажучи, педагог, який має свободу у саморозкритті, вміє керувати власним розвитком, може спрямувати в свої творчі здібності, ресурси на пошук нових шляхів навчання та виховання дітей. Сучасному педагогу необхідно добре усвідомлювати свої переваги та недоліки, постійно формувати в собі внутрішній стрижень особистісного зростання, що є неодмінною умовою досягнення професіоналізму. Для того, щоб наблизити свій реальний образ до ідеального, вчителю потрібно вміти керувати власним розвитком; відповідати за власне життя та педагогічну діяльність; будувати

таку професійну освітню стратегію, яка б враховувала індивідуальні особливості, можливості, запити, задовольняла потребу в освіті, підвищенні кваліфікації, інтелектуальному, фізичному, духовному розвитку. Звісно, в досягненні професійного успіху важливе місце також надається питанню щодо формування та розвитку професійних компетентностей, необхідних учителю для здійснення інновацій, здатних не лише змінити його професійне середовище, але й вплинути на реалізацію власних життєвих цілей.

Вищезазначені вчені окреслювали площину фахівця педагогічної сфери, де значущості набувають ключові компетентності, необхідні для досягнення вершинного (акмеологічного) розвитку:

- мотиваційні – здатність до навчання впродовж життя, уміння робити особистісний вибір та встановлювати особистісну мету, керуючись суспільними цінностями;
- когнітивні – критичне мислення, креативність, професійна мобільність;
- формотворчі – бажання змінити життя на краще, вміння працювати в команді, презентувати свої досягнення, здатність до обміну власним досвідом, вияву конкурентноспроможності, якості лідерства;
- акме-компетентності – володіння засобами самопізнання, рефлексія професійної діяльності й особистих професійних якостей, формування програми власного професійного зростання, поведінка відповідно до норм професійної етики [1, 5].

Отже, основними шляхами професійного розвитку є професійне навчання, розвиток кар'єри, розвиток мотивації, самоосвіта педагога, навчання упродовж усього життя. Вважаємо, що сучасний педагог має постійно наполегливо працювати над собою, творчо розвиватися, уміти працювати в команді, критично мислити, інноваційно та ідейно впроваджувати нові технології в освітній процес.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у контексті орієнтирів розвивального виховання [Електронний ресурс] / І. Д. Бех // Інноватика у вихованні. – 2015. – Вип. 1. – С. 7-13. – Режим доступу: http: nbuv.gov.ua (дата звернення: 14.03.2019).
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко; [гол. ред. С. Головко]. – Київ: Либідь, 1997. – 373с.
3. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви / Є. П. Іллін; переклад з рос. мови, передмова Т. В. Тадевої. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 512 с.
4. Людина як предмет виховання: [урив. передмови] / К. Д. Ушинський // Педагогічна майстерність : хрестоматія / за ред. І. А. Зязюна. – Київ: Вища школа, 2006. – С. 275-276.
5. Назаренко В. С. Професійний успіх педагога як соціально-педагогічна проблема: наук.-метод. посібник. Частина І / В. С. Назаренко, Л. М. Назаренко, С. Ф. Одайник. – Харків, 2015. – 96 с.
6. Словарь психолога-практика / Сост. С. Ю. Головин. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн. : Харвест, 2005. – 976 с.